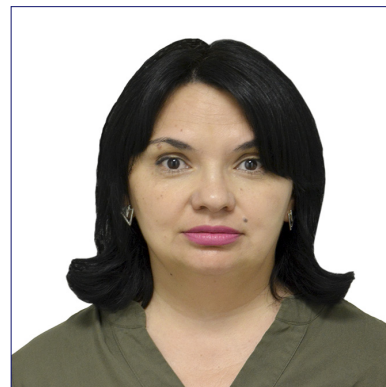

ALEXE RĂU: PROMOTOR AL „BIBLIOSOFIEI”, CONCEPT INTERDISCIPLINAR

Ecaterina DMITRIC
ORCID 0000-0003-4080-0953
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Conceptul de „bibliosofie” este abordat prin prisma interconexiunii mai multor discipline și explorează teme precum cartea, lectura și biblioteca. În articol este apreciat Alexe Rău, biblioteconomist și filosof, ale cărui lucrări și experiențe profesionale sunt fundamentale pentru dezvoltarea disciplinei „bibliosofia”. Lucrările lui Alexe Rău reflectă diverse aspecte ale bibliosofiei, cum ar fi tipologiile ontologice ale bibliotecilor, importanța comunicării umane și rolul limbajului și al scrierii în circulația ideilor. Este remarcată revista „Magazin bibliologic”, care a constituit repere importante pentru acest domeniu. Bibliosofia abordează teme precum filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, ontologia cărții, bibliotecii, dar și filosofia lecturii. În articol este evidențiată importanța cunoașterii de sine și a dezvoltării personale în contextul actual al schimbărilor permanente. Această perspectivă scoate în evidență atitudinea individuală asupra formării continue, dar și atitudinea instituțională prin care biblioteca este vizată să presteze servicii utile membrilor comunității.

Cuvinte-cheie: bibliosofie, filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, filosofia lecturii.

Abstract: In this article the concept of library philosophy is approached through the lens of the interconnection of several disciplines and explores themes such as the book, reading and the library. The personality appraised is Alexe Rău, librarian and philosopher, whose works and professional experiences are fundamental for the development of the library philosophy. Works of Alexe Rău reflect various aspects of library philosophy, such as ontological typologies of libraries, importance of human communication and the role of language and writing in the circulation of ideas. The "Magazin Bibliologic" is noted – this journal constituted important landmarks in this field. „Bibliosophy” discusses topics such as philosophy of writing, philosophy of librarianship, ontology of the book, library and philosophy of reading.

This article highlights the importance of self-knowledge and personal development in the current context of permanent changes. In such a perspective, it highlights the individual attitude towards continuous education but also the institutional attitude through which the library aims to provide useful services to community members.

Key words: bibliosophy, philosophy of writing, library philosophy, philosophy of reading.

Interdisciplinaritatea ca factor comun pentru dezvoltarea cercetării și a educației, raportată, în mod interdependent, la societate și personalitate vizează și conceptul de „bibliosofie”, termen a cărui etimologie provine din cuvintele grecești „biblion” carte și „sophia” – înțelepciune. Interdisciplinaritatea devine o „metadisciplină” la începutul secolului XXI, când acest fenomen ia amploare, de-

scoperindu-se că analiza unui fenomen, a unei legi sau a unei problematici este mai bine documentată, dacă se face din diverse perspective și pentru diverse domenii, decât unilateral, atât în cercetare, cât și în educație [2, pp. 20-21]. Interdisciplinaritatea este fundamentată pe modalitatea de interconexiune a mai multor discipline, a cărui aparat conceptual și metodologic se bazează pe examinarea unei teme sau prob-

leme. Din perspectiva interdisciplinarității conceptuale, aceasta presupune existența unor teme de cercetare ce nu sunt specifice unui domeniu singular, ci se regăsesc în mai multe discipline științifice. Un punct de vedere al interdisciplinarității sintetice presupune crearea punților de legătură între discipline științifice, cu scopul explicării unor fenomene sau a unor problematici existente în viața reală.

Multitudinea de lucrări științifice elaborate și experiențe profesionale ale biblioteconomistului și filosofului Alexe Rău a fost marcată de vocația sa de filosof, manifestată din plin în scrierea tezei de doctor în filosofie, susținută în 2010, cu tema: „Scrisul ca expresie a conștiinței și cale de cunoaștere a ființării”.

Vom menționa câteva articole de specialitate care reprezintă temelia constituirii disciplinei „bibliosofia”, în viziunea lui Alexe Rău. În acest context, semnalăm articolul „Vechea/noua bibliotecă în condițiile vechii/noii globalizări”, publicat în *Magazin bibliologic*, nr. 3-4, din anul 2004, prin care autorul „bazându-se pe studii relevante privind diverse ipoteze și argumente privind apariția bibliotecilor și rostul acestora în viața omului și a societății în context istoric. A articolul se finalizează cu unele generalizări: „Globalizarea ca atare nu comportă o noutate absolută, ea având o întreagă ontologie; misiunea institutului de bibliotecă va continua să rămână ca la începuturi” [1, pp. 133-134]. Astfel, ne referim la „tipologia ontologică a bibliotecilor din perspectiva bibliosofică ca arhetipul de labirint, de paradis, de turn, de Ordine, de memorie colectivă și arhetipul de nod (loc focalizator) centru al comunicării” [4]. De asemenea, un fundament al bibliosofiei reprezintă articolul „Aleph în fața oglinzii”, constituit din 5 părți și publicat în serie în revista *Magazin bibliologic*, anii 2003-2005. Reflecțiile abordate evidențiază importanța comunicării umane, de la semne geometrice și gesturi până la limbaj articulat și scriere, sugerând că acestea sunt tehnologii de exteriorizare a conștiinței și de comunicare. Astfel, limbajul și scrierea nu sunt neapărat indicii ai gândirii, ci, mai degrabă, mijloace de comunicare și circulație a ideilor în ca-

drul comunității umane. Este de remarcat faptul că limbajul și scrierea sunt expresii ale culturii și ale sufletului uman, dar nu pot exprima pe deplin complexitatea acestora. Aceste idei sunt oglindite din perspective ontologice în relație cu apariția scrierii, comunicării și a civilizației.

În anul 2006, a apărut articolul „Cum ar arăta un curs special de bibliosofie”, publicat în *Magazin bibliologic*, nr. 2-3, anul 2006, care prezenta primele idei conceptualizate ale disciplinei bibliosofie, dar și referințele bibliografice pentru inițierea în acest curs. Lansarea rubricii Bibliosofie în *Magazin bibliologic* anunța constituirea conceptuală a unor repere pentru acest domeniu. În această ordine de idei, a urmat publicarea articolului „Scrisul ca modalitate de cunoaștere a existenței umane: introducere în bibliosofie” în revista *Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии*, nr. 2, în anul 2007.

Problematica disciplinei „bibliosofie” de la care a pornit biblioteconomistul și filosoful Alexe Rău, vizează filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, ontologia cărții și a bibliotecii, dar și filosofia lecturii. De asemenea, abordările filosofice ale bibliopsihologiei, biblioarhitecturii și bibliofuturologiei reprezintă aspecte care urmează a fi centrate asupra problemelor cărții, lecturii, bibliotecii în Moldova, în abordare filosofică și bibliosofică. Domeniile/disciplinele reliefate au scopul de a trasa perspectiva epistemologică care se referă la intersecția teoretico-metodologică a disciplinelor în procese de cercetare, astfel vizând probleme complexe pentru dezvoltarea științei în general. Totodată pot îmbunătăți procesul de aplicare a soluțiilor elaborate prin cooperare și contribuire la adoptarea de decizii, acțiuni din punctul de vedere al problematicii abordate. Puncte de legătură și argumente temeinice privind aspectele bibliosofice specificate mai sus sunt reflectate în articolul „Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice”, publicat în revista *Magazin bibliologic*, nr. 1-4, 2014. Această abordare deschide o nouă viziune asupra Sistemului Național de Bibliotecă și a rolului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. În viziunea autorului,

metafizica sistemului infrastructural al bibliotecilor prezentă o rețea semantică construită în jurul noțiunii de „infrastructură”. Este reliefat rolul și activitatea elementelor sistemului, principiile care îi ghidează organizarea și integrarea în vederea asigurării unității naționale în biblioteconomie.

Altă axă de conținut în cursul de bibliosofie, conceptualizat de Alexe Rău, vizează „Cunoașterea de sine și întemeierea pe aceasta a stilului bibliosofic individual” [4]. De-a lungul istoriei filosofiei, conceptul de „sine” reprezintă un subiect de explorare, evoluând pe măsură ce noile idei și tradiții filosofice au apărut și s-au dezvoltat. Astfel, sinele reflectă nemijlocit diferite abordări ale naturii umane, a cunoașterii de sine și a identității personale. Bibliografia recomandată privind inițierea în cursul de bibliosofie este constituită din 31 de surse ale lucrărilor fundamentale în vederea formării unei viziuni asupra conceptului de „bibliosofie”. Lucrările „Încercarea labirintului”, de Mircea Eliade, și „Zbor în bătaia săgeții: ese asupra formării”, de Roman Horia Patapievici, recomandate în sursele bibliografice, reprezintă repere de cunoaștere de sine și de percepere a filosofiei ca un proces activ de formare a individului din punctele de vedere intelectual, moral și social. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor și a mediului online, problema identității digitale care influențează formarea sinelui devine subiect de dezbateră al filosofilor și al altor savanți în spațiul public.

Epoca contemporană necesită o expresie a individualității, unicității și originalității. Procesele precum globalizarea, crizele identității individuale și sociale în diverse dimensiuni se bazează pe lecturi formatore; sistemul personal de lectură devine o condiție a afirmării personalității, idee ce prevalează în cursul de bibliosofie. Această problemă este centrată atât pe interese personale, cât și pe cele instituționale, fiind vorba de serviciile prestate de biblioteci axate pe dezvoltare personală, prioritate internațională în scopul dezvoltării unei societăți prospere. Există un interes sporit față de domeniul dezvoltării personale, devenind un trend în societatea secolului XXI. Însă toate acestea își au rostul doar dacă se

adoaptă o atitudine conștientă în vederea cercetării proprii vieți, a introspecției personale, a instruirii pe tot parcursul vieții, a autoeducației, lecturii aprofundate, cu scopul de a asimila informația și a o aplica în practică.

Implementarea unor tehnici de lectură, recomandate de către experți în domeniu, poate fi adaptată la nivel de instituții de învățământ, biblioteci sau în scop individual, în ceea ce privește dezvoltarea personală. Scopul filosofiei, în dezvoltarea personală, este să-l aducă pe om la esența lui adevărată. În condițiile în care lectura este un proces intelectual important în formarea personalității, specificăm unele recomandări pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă, dar și o abordare individuală în vederea dezvoltării personale.

Recomandări pentru biblioteci:

- elaborarea strategiilor naționale de lectură, în vederea promovării lecturii ca mod de viață al cetățenilor;
- *advocacy* pentru lectură, organizarea campaniilor privind promovarea lecturii;
- organizarea trainingurilor de formare a competențelor de lectură ale utilizatorilor;
- inițierea serviciilor de biblioterapie în biblioteci;
- promovarea și crearea conținuturilor digitale pe marginea cărților de valoare;
- elaborarea listelor de literatură în dependență de preferințele cititorilor;
- promovarea bibliotecilor electronice din lume și locale, a bazelor de date în acces deschis;
- diversificarea serviciilor privind lectura, bazate pe tehnologiile informaționale.

Recomandări în scop de dezvoltare personală

- propunerea unei liste de literatură universală în vederea formării personalității;
- introspecția prin lectura cărților de valoare, care au rolul de regăsire de sine și oportunitatea de a lua decizii la nivel personal, în scop de dezvoltare;
- descoperirea vocației prin aprofundarea cunoașterii unui domeniu de interes, descoperit prin lectură;
- elaborarea programelor de dezvoltare

personală, în vederea stimulării interesului pentru lectură.

Necesitatea studierii disciplinei „bibliosofie” conturează cadrul necesar pentru ca cercetarea științifică în domeniu să poată răspunde provocărilor lumii contemporane, care au caracter complex din perspectiva interdisciplinarității. A avea o atitudine filosofică nu presupune numai înțelegerea conceptelor și ideilor abstracte, ci înseamnă și includerea unei dimensiuni practice și formative profunde. Astfel, dezvoltarea gândirii critice, dezvoltarea capacității de comunicare, înțelegerea contextului social și cultural sunt unele din aspecte pe care le dezvoltă filosofia.

În lucrarea „Ценностные основания деятельности российской библиотеки”/ „Bazele valorice ale activităților bibliotecii ruse”, Galina Vihreva menționa că principalele probleme ale bibliotecii nu sunt

numai de natură tehnologică, dar, în egală măsură, țin de aspectele valorice. Astfel, aceste situații pot conduce la insolvența bibliotecii în ceea ce privește serviciile oferite societății în viitor, dominate de schimbările sub aspect tehnologic, socio-cultural și economic. Prin urmare, aceasta impune căutarea de noi soluții care sunt imposibile fără abordarea discursului științific din perspectiva interdisciplinară dintre biblioteconomie și filosofie” [9, p. 89]. Bibliosofia abordează problemele filosofice despre natura informației, accesul la cunoaștere, conservarea și prezervarea patrimoniului cultural. Prin urmare, bibliosofia oferă o perspectivă filosofică asupra universului bibliotecilor și al informației, contribuind la înțelegerea profundă a importanței lor în societate și la dezvoltarea continuă în contextul progresului tehnologic și reinventării sistemului valoric.

Referințe bibliografice:

1. Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene: monografie biobibliografică. Chișinău: [S. n.]. 2024. 363 p. ISBN 978-9975-3425-7-5; ISBN 978-9975-119-67-2
2. AMIHĂLĂCHIOAE, Aniela; URSU, Ludmila. Interdisciplinaritate. Retrospectivă, actualitate și perspectivă [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/12-25.pdf [accesat 2024-04-19]
3. RĂU, Alexe. Aleph în fața oglinzii. In: Magazin bibliologic. 2003-2005. ISSN 1857-1476 [accesat 2024-05-07]
P. I – 2003, Nr 2/3, pp. 42-43 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. II – 2003, Nr. 4, pp. 44-46 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. III – 2004, Nr 1/2, pp. 58-60 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. IV – 2005, Nr 1/2, pp. 69-71 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. V – 2005, Nr 3/4, pp. 102-104 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
4. RĂU, Alexe. Cum ar arăta un curs special de Bibliosofie. In: Magazin bibliologic. 2006, nr. 2/3, pp. 75-78. ISSN 1857-1476.
5. RĂU, Alexe. Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice. In: Magazin bibliologic. 2014, nr. 1/4, pp. 145-148. ISSN 1857-1476.
6. RĂU, Alexe. Vechea/noua bibliotecă în condițiile vechii/noii globalizări. In: Magazin bibliologic. 2004, nr. 3/4, pp. 88-92. ISSN 1857-1476.
7. ВАРГАНОВА, Г. В. Философия и библиотечно-информационная наука: векторы взаимодействия. Научные и технические библиотеки. 2019, nr. 11, pp. 17-24. DOI 10.33186/1027-3689-2019-11-17-24 [online] [Citat 07.05.2024]. Disponibil: <https://ntb.gpntb.ru/jour/article/view/500/475> [accesat 2024-05-07].
8. РЭУ, Алексе. Письменность как путь познания человеческого бытия (библиософия). Введение в библиософию. Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии. 2007, nr. 2, pp. 66-68. ISSN 2658-4921 (print); ISSN 2658-7351 (online).
9. СОКОЛОВ, А. В. Библиотечная аксиология в структуре библиософии: в статье проанализирована монография Г. Вихревой «Ценностные основания деятельности российской библиотеки». Научные и технические библиотеки. 2019, nr. 10, pp. 87-93. DOI 10.33186/1027-3689-2019-10-87-93 [online]. Disponibil: <https://ntb.gpntb.ru/jour/article/view/495/472> [accesat 2024-05-07].